

MAKKAI-FLÓRA ÁGNES

Szemtől szembe

És még mindig, még mindig élek, hétköznapi gondokkal küszködő, rendes emberek, gyilkolni kész emberek között. Megvénülve viszem életem napjait, húzom, cibálom, néha félrenézek, de csinálom tisztességgel az egészet, a gázszámla-befizetéstől a szomszéd biciklitároló kulcsának megkereséséig. Résnyi életet őrizve magamnak, a pár évre, ami maradt. Mert amikor betöltöttem a tizenhatot, az én anyám a feje tetejére állította a világot, mindenestől kifordítva elém tárta azt, belsősegeinek kigőzöl-gésével, és ez az én múltam volt immár. Úgy gondolta, éppen eleget tett már értem, mert miután apám eltűnt, ő felnevelt, de egy adott ponton megeléghette ezt a vir-csaftot, mert meghalt. Nekem meg nem kellett tovább látogatni őt egy rizsnyák és pisiszagú épületben, a bepelenkázott, nemtelen véneknél, ahol a hatvanas évek ide-jén pár évet lehúzott. Igen, eltelt az életem, és semmin nem vagyok túl még most sem, a legnehezebbje hátravan, de képtelen vagyok megtenni, gyalázatos, piszkos lelkem egész valójával akarom, és mégsem megy a számadás. Az elszámolás. Az én életembe vág most is, az én húsomat eszi, marja, koncolgatja szépen hátulról, pedig nem is gondolok rá soha. Mert én akkor gyerek voltam. Kurva kiskölyök. De mos-tanra megértem a halálra.

Mert élt negyvenöt évet. És meghalt. Ennyi. Azt mondták nekem, nem orvosi hi-ba volt, legyengült, tüdőödéma, és árgus szemekkel nézték a szomszéd, fekete ru-hás, egészében sötét tónusú Barcsa nénit, aki elkísért. Mert nem tudták, hogy ki ő. De sem feljelentés, sem egyéb nem történt anyám ügyében, akkor. Igazából nem ér-tettem ezt az ő gyors meghalását, drámainak se tűnt, de kicsikét nyugodtabb lettem azért az intézményben, ahol éltem. Már három éve laktam ebben a bizonyos inté-zetben, ahol reggelente kakaótól öklendezve indultam suliba, és a gyámügyesek, családsegítők meg hasonló aktás emberek ostobaságaira sem figyeltem. Kérdezge-tés közben elnéztem a légyiszkos ablak túloldalára, ahol egy kocsmá ontotta szép számmal a részegeit. Nyugodtabb évek voltak anya halála után, csak az osztályfőnö-köm, a hegyes állú matróna, sárga pofával ne sajnált volna annyira. Állandóan a hogylétem felől kérdezett, jósággal. Köszönöm, jól, hangzott a kurta válaszom min-dig. Tényleg?, erősködött a sárga arcú. De egyszer nekem is betelt a poharam na-gyon, és ha már így voltunk, és ennyire ebben a beszélgetésben, akkor én tovább folytattam a történéseket, előadva egyszerűséggel, hogy az apám faképnél hagyott minket csecsemő koromban, az oszinó meg mintha ezt már nem nagyon óhajtottá volna hallani, kezét felemelte, de én közelebb léptem, és mondtam tovább. Hogy meglógott. Valakivel. Igaz, mondtam neki, ennek az oszinak, én soha nem tudtam

elképzelné azt a nőt, aki az én gyárban megrokkant apámat a szerelmi boldogság felé kormányozta, de biztos jól vannak. Vagy megdöglöttek. Mert miért ne. Élvezettel néztem végig a sárga képű tanárnő arcának szürkévé válását minderre. Pedig nem csecsemő voltam akkor, hanem hatéves, és apa sem rokkant meg, hanem csak rosszul tartotta magát, és utálta a munkát. Hát ilyenekért tartottak aztán a kirendelt lelki segítők problémásnak. Pedig csak érzéketlen voltam. És gonosz.

Talán nem értették, nem érezték meg, hogy én azért valahogy megszülettem, és a nyálfolyós kisbaba sóvár boldogságával... voltam. Együtt a szüleimmel. És ők szerettek, és kép is készült rólunk, ott van a fiókos, több rekeszes ódon szekrényben ma is. De erről hallgattam. Mert úgyse hinnék. Mert retardálnak vesznek. Mert a képen apa ráhajol anya vállára, idegesen, sietősen, anya meg palacsintaszerű arcával és teli szájával, amiben legalább száz fog virít beékelve, nevet, engem félkézzel tartva. Széttépem ezt a képet. Cafatokra gyalázom majd. Anyám, nem láttalak meghalva. Anyám, csak kórházban láttalak, anyám, te hallgatag, loboncos hajú, hogyan kerülhetél te oda, azokhoz, a kénsárga, nagy, híres épület egyik emeletére.

Akkoriban a fővárosban a kórház egy kisebb hegy tetején ült. Sokáig kanyargott felfelé a busz az erdő melletti úton, és végig arra gondoltam, tizenhárom év súlyával a vállamon, hogy visszafordulok, megkeresem apámat. De buszozok tovább, nem létezik számomra visszafordulás, sem apa. Csak én megyek anyámat meglátogatni, egyedül, és ezen túl kell esni, kikerülni, kijátszani, okoskodni vagy efféle most nem lehet.

Mindenesetre impozáns építmény, ahova anyát behozták, és ez erőt ad. Óriási, boltíves kapuk, felvezető lépcsők, mintha palota lenne. De mégsem az. Lepukkant építmény. Nagy idegtlenséggel botladozva lépek be, a rosszul nyíló és csukódó, csikorgó nyavalyás ajtójukon. Hunyorgok kissé, tudni szeretném végre, mi történt anyámmal. A portás, alkohollal adaptált arcú bácsi, nikotinsárga ujjai között cigit morzsolgatva, ziháló lélegzéssel mondja, hogy a C osztályon van. Mintha az lenne a dögvész. És azt is megmondja nekem, a gyermeknek, hogy ne ijedjek meg, mivel ott, az osztályon rácsok vannak az ablakokon, és az a dühöngők helye.

De az én anyámnak semmi baja nincs, értse meg, mondom neki, a portás bácsinak, csak pár napja véletlenül felgyújtotta a konyhánkat, én bevásárolni voltam, a szomszédok hívták ki a mentőt, a tűzoltókat, rendőrséget, mert mi ketten élünk anyával, aki egyenesen a háziasszonyi státusából került be ide. És nem értem, mit keres az én anyum itt, hiszen soha életében nem dühöngött, nem kiabált, apám eltűnését is szépen nyugalommal közölte velem, Édesapád elmegy tőlünk, Juditka!, és tovább rendezgette az edényeket a bordó stelázsra, irtózatossá, kicentizett rendbe. És a fodrászhoz is elment ezután minden héten. Manikűrt is csináltatott a félretett pénzéből, mert anyu ekkoriban pár háznál takarított, ezzel egészítve ki a segílyt. És akkor ilyesfélével vádolni őt, és ezért behozni, egy csomó ideetlen arc közé, hülyeség. A portás erre hümmög valamit, hogy már jobban van, nem agresszív, reagál a

gyógyszerekre, felkel, és nem jelent veszélyt senkire. Még most is érzem a kemény, megcsomósodott gombócot a torkomban, amihez társult az érzés, hogy mindez igazságtalanul történik, és hogy nem való nekem, mivel én kicsi vagyok ehhez. És én ismertem anyámat, jól tudtam őt, idegeinek, és magabiztosságnak minden sejtével bennem volt, akár a nyugalom és a biztonság megtestesítője, tehát semmi köze nem lehet ehhez a büdös, mocsok hegyi kastélyhoz. Meg az agresszivitáshoz sem, és miközben ezt mondom a bácsinak, kifele nézek, az ablakokon túlra, egy indokolatlanul tágas udvarra, egy valaha gondozott és szeretett helyre, fenyőkkel körülvéve, ahol egyforma köpenyekben, hétköznapi és nyugodt emberek sétáltak. A szellemváros. Nem. Ez a kísértetpszichiátria.

Egy testes nővér, amúgy biztos sikertelen magánéletű, szépen bekísért az alagsoron át, aminek a teteje rozsdálló csövekkel volt kipárnázva, és közben halk hangon beszélt hozzám. Hogy ne féljek. Eljutottunk végre a betegszobáig. A nagy kórteremben nők feküdtek, aludtak, valamiért mozdulatlanságra ítéltetve. Álltam egyik lábamról a másikra, és nem tudtam, mit mondhatnék az asszonynak, aki szorosan hátrasímított hajjal, a pokróccal letakart ágyon ült, és kocka alakú éjjeliszekrényén bádogcsupor, cédulával ellátott kanál meg egy tálka pépszerű, megnevezhetetlen étel volt. Anyám zavaros szemmel nézett. Rám mosolygott tétován. Megpuszítottam erős szagú arcát, gyógyszer-szappan egyveleget árasztott. Elmélyülten rendezgette az ágy pokrócának szélét. A közénk telepedett csendben büszkén és gyorsan elé tettem a banánt meg egy tábla marcipános Tibi csokoládét, amit a zsebpénzemből vettem. De anyámat ezek nem hatották meg. Ugyanazzal a senkihez nem szóló, belenyugvó arccal nézett, és rájöttem, hogy nem is ismert meg. Megfordultam, és csak úgy elindultam. Idegen érzés volt elindulni, és főleg hagyni őt egy ilyen helyen, a sok mélyen alvó között, még visszatekintettem rá, aki félrehajtott fejjel, kedvesen nézett el valamerre. Fellélegeztem, erőre kaptam ettől, szaladva mentem le a lépcsőkön, még dúdoltam is magamban egy buta dalt. De sejtésem biztosra vettem már. Hogy pofátlanul magamra hagyott. És ez olyan tény volt, ami csak engem illetett, és befókuszált keményen. A magas asztalán, a nyolcker szükséglakásának egyetlen szobájában maradt pár könyv, sötét, szürke kötésben, és én nézegettem az egyiket, ami a legszélén volt, remélve, talán kiolvashatom belőle, hogy mi a teendő, ha az ember egyedül marad, gyerekként.

Ma is érzem a kórház szagát, erőszakos, mindenható bűzét, beleivódott a szaglóbimbóimba, persze, feledem, de néha beugrik valamiféle butaságról. Zavar. Zavar, mert arra készlet, hogy a nőre gondoljak, aki a betegszobában ült akkor, és aki még mindig az anyám volt, hiába kezelték a zárt osztályon, dühöngőként. Az apai nagynéném sokára került elő, sápirozott, hogy mi történt, pénzt adott nekem, bement a kórházba, ennek eredményeképpen anyát átvitték egy másik osztályra. Azt kiabálta, hogy apám elvette az idegyenge, hülye anyámat, aki még gyereket is szült neki. Szemrevételezte a szegényes lakást, felvonta a szemöldökét, aztán távozott. Nem akart többé a bolondról és a gyerekeről tudni.

Egyik nap befőttem viszek be a kórházba, kotyvasztott almakompótot, üvegben. Belepek. Anyám a földön van. A fekszik nem megfelelő kifejezés. Féloldalán hever ott, meztelenül, természetellenesen, egyik karja beszorulva a törzse alá. A gyomrom atól kezd rugózni, hogy anya halálos közönnyel bámulja a padló kövét, amin hever, tökéletes természetességgel, szinte derűvel. A teste, ez a test, ami anyám, a világra hozóm, ez az burok, amelyben kilenc hónapon át bekuckózva melegedtem, szívtam az ő erejét, vérét, mindenét, most megszűnik testnek lenni. Irdatlan és fehér. A beáramló téli napsugárban, sápadtan fénylő hústömegként hever ott, mintha csak lehajították volna valahonnan. A többi beteg akkor körém gyűl, kiabál, magyaráz. A kompótot én csináltam. Neki. Hát most itt elengedem, elejtem, nem, inkább odavágom teljes erőmből. Hangos toccsanással szilánkokra török az üveg, szanaszét röppül kotyvasztásom, fillér-kuporgatásom minden eredménye. Állok ott, a betegek közrefognak, szorul a torkom, nyomja valami. Egy hatalmas férfiápoló érkezik, engem megragad, és kivisz, másik nagy barom gyógyszereket tol be egy zörgő kocsi-val. Az ajtót bezárják. Hátrálok. Hátrálok a folyosón, egyre hátrább, befele egy sarok felé, aztán már nem, nincs hova hátrálni. Az egyik pergamenképű kezelt lassan közeledik hozzám, cinkos arccal mellém lép, és gyomorfelekélybűzös leheletével arcomba hajolva elmondja, akár egy titkot, akár egy jó pletykát, hogy a betegek, ezek a nőbolondok, levetkőztették és megverték az anyámat, mert nem volt itálra pénze. És cigarettája sem. Igen. És én nem értem, miért kellett ma bejőnnöm. Nem értem, miért kellett ezt megtudnom. Hiszen nélkülem is megtörténhetett volna. Dühömben kifordulok szó nélkül, száraz arccal a sarokból, nem szólók semmit erre, nem lehet most semmit csinálni, mert innen minél hamarább ki kell nekem jutnom, nyugodtan sétálok végig a kijáratig, az udvarig, ott még köszönök is pár bolondnak, aztán odakinn, az úton elkezdek rohanni. Sokáig rohanok lefelé a pszichiátriai intézet ösvényén, csúszom, botlom, de futok.

Anya meg tovább fekszik, feláll, leül, báméskodik hol rám, hol a bolondtársaira vagy a világra. A főorvos közben meghal tüdőrákban, egy új, kemény nő lesz az igazgató, rendet tart, és soha nincs benn, amikor én jövök. A portás bácsi erősen megtottyánva referál mindenről, jóban van velem, a tinédzserrel, panaszkodik is, anyám kellemetlen beteg, nem szeretik, mert kiköpi a pirulákat néha, és szónokol. És nem eszik. És a többi, nem eszik semmit, egyre fehérebb és ráncosabb, szaga is lesz, és én már öklendezve lépek be a kórház kapuján, megyek a bácsihoz, megyek, letelepedek a kis portáján erőt gyűjteni vagy időt lopni. Aztán ülök anyám mellett. Kötelességtudóan. Fáradtan. Szótlanul. Nem beszélek a főorvossal, intézetvezetővel, az atyaistennel sem, és nem barmolom szét sikítva-üvöltve ezt az egész szobát. Anyámmal se beszélek. Nincs miért. Nem szeretik. Kényelmetlen beteg. Nagyon. Most, ahogy visszaemlékszem, beugrik azért, ahogy néha felé nyúltam félénken, lassan, és megsimogattam az ölében szófogadóan nyugvó, szinte esdeklő, benőtt körmű kezét. Bár... ebben nem vagyok már biztos. Lehet, hogy csak álmodtam. Vagy akartam ezt tenni. Nem tudom.